

Slutrapport

Projekt

HAA

Jönköping 130315

.....

Krister Bengtsson, rektor Vuxenutbildningsenheten, Jönköpings kommun

.....

Bengt Ohlsson, projektledare HAA-projektet, Invandrar- och flyktingsektionen, Jönköpings kommun

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Bakgrund /Syfte	4
Deltagarna	4
Arbetet mot arbete	5
Allmänt	5
Uppstart/Kartläggning/Planering	5
Arbetsmarknadssvenskan	5
Friskvården	6
Starta Eget	6
Körkortsintroduktion.....	6
Studiebesök	6
Praktik.....	6
Yrkesutbildningar	7
Måluppfyllelse	7
Tid	7
Ekonomi	8
Kvalitet.....	8
Arbete, företagande, praktik och kunskap om arbetsmarknaden	8
Svenskan	9
Samarbete, Arena	9
Socialt företag.....	10
Uppföljning/Avslutning	11
Uppföljningsenkäten.....	11
Avslut på projektet	11
Ledningsgruppens kommentar	11
Slutord	12
Bilagor	13
1. SWOT-Analys	13

Sammanfattning

Projektet HAA bedrevs under perioden september 2011 tom september 2012. Målgruppen var somaliska kvinnor, som inte funnit en väg mot arbete och självförsörjning.

Projektet var ett samarbetsprojekt mellan Invandrar – och flyktingsektionen, Vuxenutbildningsenheten i Jönköpings kommun, Samordningsförbundet Södra Vätterbygden och Arbetsförmedlingen.

Totalt 14 kvinnor ingick i projektet, och vid avslut av projektet var 10st fortsatt delaktiga i projektet (varav 3 var i arbete).

Huvudsyftet med projektet var att förstå varför drivkraften till självförsörjning svalnat eller försvunnit för vissa kvinnor från Somalia och andra i liknande situation. Samtidigt ville vi hitta vägar vidare, genom parallella insatser i en samverkan mellan olika aktörer, utan stuprör, till nytta för deltagarna.

Projektet innefattade arbetsmarknadssvenska, praktik, yrkesutbildningar, friskvård, körkortsintroduktion, starta eget information och lösningsfokuserat ”prat”.

En stor majoritet av deltagarna har varit nära anställning under projekttiden men för flera av dem har olyckliga omständigheter, som inte kunnat påverkas av projektet eller deltagaren, gjort att processen stoppats eller skjutits framåt. Trots problemen har 30 % (mål 50 %) av deltagarna som fullföljda projektet fått arbete under eller direkt efter projekttiden medan 30% (mål 50%) fortsätter praktik.

Vad gäller deltagarnas kunskaper i svenska så har målet nästan nåtts: 30 % har höjt sin SFI-nivå ett steg under projekttiden (mål 20 %) medan 30 % klarat ett nytt delmoment (mål 50%). 60 % av deltagarna har med andra ord nått en mätbar förbättring i svenska språket under projektet.

Organisatoriska mål var att hitta nya samarbetsformer, skapa en arena och att undersöka möjligheterna att starta sociala företag som kan vara en hjälp för deltagarna att bli anställda eller delägare. Dessa mål har inte nåtts och förklaringarna är många: till exempel brist i informationsspridande runt projektet, omorganisationer, sparkrav, fick inte med alla samarbetsparter och brist i kommunikationen, samt att deltagarna inte önskade starta sociala företag.

Bakgrund/Syfte

Invandrar- och flyktingsektionen i Jönköpings kommun, hade vid tiden för projektansökan, som lämnades in i mars 2011, under 3 ½ år välkomnat ca 256 somalier. Ca 176 var vuxna varav ca hälften var kvinnor. Många av somalierna och speciellt yngre och kvinnorna, har en låg eller obefintlig utbildningsbakgrund, ofta på grund av kriget som startade 1991.

De flesta av kvinnorna från Somalia saknar arbetslivs erfarenhet och har de arbetslivserfarenhet är det ofta från en arbetsmarknad som inte finns i Sverige. Många av dessa kvinnor har en stor drivkraft med sig från hemlandet, en drivkraft som inte sällan försvinner efter en tid i Sverige. Det utkristalliseras ofta hinder för dessa kvinnor på vägen mot arbete/självförsörjning. Dessa hinder kan bestå av, det svenska samhällets/egna gruppens syn på somalier och i detta fall specifikt kvinnorna, klädkoder, brist på utbildning och arbetslivserfarenhet, språkutveckling i det svenska språket, inställning i och syn på arbetslivet, orken, ont, vad som är tillåtet och inte tillåtet enligt kulturen och religionen.

Varför denna drivkraft ofta försvinner och hur möjligheter/motivationen för dessa kvinnor att komma ut i arbetslivet kan stärkas var grunden för detta projekt.

Deltagarna

Projektet startade, för deltagarna, 4 september 2011, med 13st somaliska kvinnor, där åldersspannet var 21 - 39 år, och där 62 % var 30 år eller yngre. Tre deltagare avslutade projektet i förtid på grund av flyttning till annan ort eller föräldraledighet, medan en avbröt genom att utebli sista tiden. En tillkom efter nyåret 2011/2012. 10 fullföljde projektet, men ett par av dem hade oplanerad frånvaro en tid mot slutet, vilket påverkade resultatet för dem.

Med vilken bakgrund gick deltagarna in i projektet? Här kommer ett axplock från den kartläggning som gjordes, vid start av projektet. Alla kvinnor kom från Somalia, 54 % från en större stad och resten från en mindre stad. 69 % hade ingen eller mindre än 4 årig skolgång och 77 % hade ingen arbetslivserfarenhet, med sig från hemlandet. 46 % hade läst 2 år eller mer svenska för invandrare, och 31 % hade klarat Sfi B-nivå. Ingen av dem hade arbetslivs erfarenhet från Sverige, men nästan alla uppgav att de hade som mål, som de trodde snabbt skulle uppfyllas, att börja arbeta, när de kom till Sverige.

Arbetet mot arbete

Allmänt

Tanken med projektet var att väva ihop de verksamheter som är positiva på vägen mot ett arbete till en enhet, där verksamheterna ger input mellan varandra i stället för att skapa separata stuprör. Exempelvis kan en deltagare som är ute på praktik 2 dagar i veckan, de andra dagarna få hjälper med: att förstå den svenska som pratas på arbetsplatsen, förstå skriftliga instruktioner, få yrkesutbildning inom de områden som praktikplatsen kräver specialkunskaper inom, träning, körkortsintroduktion, etc.

I projektet arbetade två somalisktalande samordnare (40 % var), två pedagoger i svenska som andraspråk (ca 30 % var), en projektledare (ca 20 %), praktiksamordnare (ca 30 %) och friskvårdspedagoger (ca 15%), plus i omgångar yrkesutbildningspedagoger, trafiklärare, med flera.

Uppstart/Kartläggning/Planering

Under de 8 första veckorna låg huvudarbetat på att kartlägga deltagarna och göra en individuell planering av projektet. Samtal fördes både enskilt och i grupp runt drömmar och mål och vad som ligger mellan deltagaren och drömmen/målet. Samtalen har haft en lösningsfokuserad grund, vilket samordnarna i projektet fått en introduktion i. samtalen har sedan fortsatt under hela projektet.

Många av samtalen rörde sig i början av projektet runt den negativa stämning som skapades vid upptakten av projektet. Mycket av de negativa tongångarna i början av projektet, det fanns även liknande tongångar senare i projektet och i slutfasen, går nog att delvis tillskriva att: de "tvingades in i projektet", de såg inte värdet av projektet, de som arbetade i projektet var inte samordnade och skickade iväg olika signaler och visste inte själva heller, tydligt, vad projektet gick ut på.

Arbetsmarknadssvenskan

Arbetsmarknadssvenskan arbetade huvudsakligen med boken 7 jobb, som har varit avpassad för ett arbetsmarknadsperspektiv. De har även återkopplat till språket i den övriga verksamheten i projektet, bland annat med ett häfte inom körkortsteorin, bilder och historier från studiebesök, studiehäfte under lokalvårdsutbildningen, mm. Pedagogerna har upplevt, och efterfrågat mer av dialog runt hur man skall arbeta med återkopplingar till resten av projektet. Man har sett att när det funnits en klar koppling/återkoppling mellan arbetsmarknadsaktiviteterna och arbetsmarknadssvenskan detta har det gett resultat. Kopplingen blev speciellt tydlig under den sista lokalvårdsutbildningen där pedagogerna hade tillgång till undervisningsmaterialet och kunde arbeta utefter detta. Utfallet i hur deltagarna klarade denna lokalvårdsutbildning var bra, då de klarade den över förväntan, och gick ur utbildningen med mycket gott självförtroende och såg sig själva kunna klara av

ett lokalvårdsarbete utan problem. Det har upplevts som svårt att koppla ihop målen av arbetsmarknadssvenska och Sfi målen, speciellt vid de tillfällen då kopplingen till övrig verksamhet inte varit bra/tydlig.

Friskvården

Friskvården har återkopplat livsstilskunskap, kost, träning, mm, till den arbetsmarknad som deltagarna hade som mål att gå mot. Deltagarna har återkopplat genom att genomföra sina praktiker på ett utmärkt sätt, där de visat att de orkar och har tempot. Det går att se tydliga kopplingar mellan hur deltagarna orkat (på grund av kondition, styrka, vikt, rörlighet) och hur nära de varit ett arbete.

Starta eget

Tre stycken starta eget dagar genomfördes. Samordnare av dessa dagar var en av samordnarna i projektet, som själv är egen företagare. Projektet fick hjälp av ALMI och Lotsen-projektet (Rotary), under två av dagarna. Intresse fanns hos några av deltagarna, men de kände sig inte mogna, just då, att starta eget. Försök gjordes runt en av deltagarna att kunna dra igång ett socialt företag, men det visade sig att deltagaren inte innehade de kunskaper som hade varit en förutsättning för att kunna dra det vidare.

Körkortsintroduktion

Körkortsintroduktionen var uppskattad och speciellt momentet att själv få möjlighet att prova på att köra bil. Detta trots att en del av deltagarna i början reagerade med "varför skall vi göra det här, det är inget för oss". Deltagarna har fått en större förståelse för att möjligheterna till ett arbete ökar radikalt om man har ett körkort, speciellt inom vissa arbetsområden, som lokalvård. De har även fått en känsla av att de kan klara av att ta ett körkort. Flera av deltagarna har reella planer på att verkligen ta ett körkort. En har börjat (med sin dotter) på trafikskola, två ytterligare har ansökt om körkorttillstånd.

Studiebesök

Det gjordes totalt 9st studiebesök under hösten 2011. Studiebesöken gjordes inom olika områden av arbetslivet, som industri, bildemontering, storkök, lager, omsorg. Studiebesöken både för och efterarbetades av samordnare och praktiksamordnare (på somaliska), samt av arbetsmarknadssvenskan. Förarbetet innehöll genomgång om vilken bransch man skall besöka, och vad som är speciellt för den branschen. Deltagarna fick arbeta fram frågor som skulle ställas på arbetsplatsen. Efterarbetet bestod bland annat i samtal om besöket, med bland annat hjälp av foton från arbetsplatserna.

Praktik

Praktik gjordes av alla deltagare, utom en, som flyttade vid nyår. Praktiken gjordes inom området för deltagarnas mål, eller näraliggande områden, lokalvård eller omvårdnad. Fyra av deltagarna hade två olika praktikplatser. De tre som har fått arbete innan projektet avslutats, har alla fått det via sin praktik.

Yrkesutbildningar

De yrkesutbildningar som genomfördes i projektet var av två typer.

Dels använde projektet yrkesutbildningar som ligger inom det ordinarie utbudet i form av kombiutbildningar (kombineras oftast med Sfi). Två deltagare, gick på, omvårdnads-kombin, från projektstart, tom början på juni 2012 (och som var mycket uppskattad, både av deltagarna och övriga delmoment i projektet). De övriga som hade inriktning mot lokalvård gick en lokalvårdskombi, 8 halvdagar, under hösten 2011. Det var tyvärr inte så genomtänkt att genomföra denna, då den var allt för teoretisk. Dessutom fick vi aldrig till något bra samarbete med utbildningsanordnarna.

Dels så genomfördes två utbildningar som var avpassade bara för projektdeltagarna. Den första var i samarbete med ett städmaterials-företag, och var på en dag. Den var både teoretisk och praktisk och en av samordnarna, var med under hela dagen. Alla deltagare deltog, även de med omvårdnad som mål. Den andra var till mesta delen praktisk inriktad och SRY (Servicebranschens yrkesnämnd) inspirerad. Den var 10 heldagar, under våren 2012, och var mycket uppskattad. Deltagarna fick ett av utbildningsanordnaren utfärdat intyg, som visade på vilka färdigheter de tillägnat sig under utbildningen.

Måluppfyllelse

Tid

Tiden för projektet var satt till ett år, from 1 september 2011 tom 30 augusti 2012. På grund av en del omständigheter, som sommaruppehåll, svårt att knyta ihop säcken med att konvertera praktikplatser, till arbeten, så förlängdes projektet med en månad, och avslutades den 28 september 2012.

Många vittnade om att luften gick ur projektet på grund av sommaren, och det var svårt att hitta farten igen, i augusti, då det dessutom var lite tid kvar. Om det hade varit möjligt hade det varit bättre att börja och sluta innan sommaren, för att inte tappa farten i slutet, samt att man säkert hade vunnit en del av att vara i sluttampen precis innan sommarjobben startar. Dels var det kluvet att vi bestämde att lägga på en månad, till projektet, då luften gick ur ännu mer då. Det projektet vann med att lägga på en månad var att ett arbete till en deltagare gick i lås. Men det är frågan om detta inte hade gått i lås ändå. Det projektet förlorade, förutom att luften gick ur, var att det blev negativt stämning hos deltagarna, på

grund av att fler och fler av jobben, som vi trodde på, gick förlorade. Dessutom att flera av deltagarna hade åkt iväg osanktionerat, och en var sjukskriven och hade svårt att komma tillbaka.

Ekonomi

Projektet var budgeterat till en kostnad av 1 414 000kr, där Vuxenutbildningsenheten finansierade projektet med 400 000kr, Invandrar – och flyktingsektionen med 400 000kr, och det sökta beloppet från Samordningsförbundet var 614 000kr.

	Budgeterat	Utfall
Utbildning/certifieringsinsatser	800 000kr	572 600kr
Stödinsats träning/livsstilskunskap	100 000kr	99 216kr
Tjänster, samordnare etc	470 000kr	509 099kr
Handledning	44 000kr	0kr
Summa	1 414 000kr	1 180 915kr

Då samordnarna var själva från Somalia, så omfördelades pengarna från handledningen till tjänster. Överskottet fördelades efter satsat kapital, mellan finansiärerna.

Kvalitet

Arbete, företagande, praktik och kunskap om arbetsmarknaden

Målen var att förstärka arbetslinjen runt individerna i gruppen så att de kan komma ut i arbete eller in på vägen mot arbete och att 100% har fått ökad förståelse om arbetsmarknaden, och om företagande. En röd tråd under projektets gång har det varit att stärka arbetslinjen för deltagarna och ge deltagarnas kunskap och förståelse, för arbetsmarknaden, företagande och ett utvecklat yrkesspråk. Det finns en enighet i projektet, om att alla (100 %)utvecklats i alla dessa delar. Sen har deltagarna utvecklats olika mycket och olika snabbt, beroende på var de befann sig när de klev in i projektet, och hur mycket de fått ut projektet, och tagit för sig av det som erbjudits inom projektet, och vilka utmaningar som de ställts inför.

Målet runt arbete och företagande var satt till att 50 % efter projektet skulle vara i arbete eller inne i företagande. Utfallet blev 30 %. Målet innefattade även att 50 % skulle vara i arbetslivsinriktad praktik. Även här blev utfallet 30 %.

En stor majoritet av deltagarna har varit nära anställning under projekttiden men för flera av dem har olyckliga omständigheter, som inte kunnat påverkas av projektet eller deltagaren, gjort att processen stoppats eller skjutits framåt.

Ett exempel på vad som hände en deltagare är. Hon var under flera månader på praktik, där hon tvättade lokalvårdsmateriel, vilket var en funktion som utifrån hennes förutsättningar passade mycket bra. Praktiken gick bra, och ganska tidigt började det pratas om en anställning. Många och långa diskussioner har förts med arbetsgivaren, som har sett positivt på en anställning. När det börjad att dra ihop sig till att komma överens, visade det sig först att de inte hade tillräckligt att göra under sommaren, vilket ledde till ett längre uppehåll i praktiken. Det visade sig även att företaget förlorat en upphandling, som gjorde att de var övertaliga och inte kunde nyanställa. Praktiken avbröts med viljan från arbetsgivaren att hon skulle återkomma efter nyår för att se om det kunde finnas någon möjlighet till anställning då.

Svenska

Målet var att 100% har fått ett mer utvecklat yrkesspråk, varav 20% har kunnat testa till en högre nivå enligt Sfi kriterierna och att ytterligare 50% har kunnat höja sig inom ett av fyra deltest. Utfallet blev att 30 % har höjt sig en nivå inom Sfi:n och att 30 % har höjt sig inom ett eller flera delmoment.

Att arbetsmarknadssvenskan, i kombination med övriga delar, har haft effekt på möjligheterna för deltagarna, att få ett arbete, är uppenbart. Däremot är det mer av ett frågetecken om vilken påverkan deltagandet i projektet haft på möjlighet att lyfta sig inom skolformen Sfi.

Ett av de lysande exemplen på hur arbetsmarknadssvenska, påverkat, är deltagaren som notoriskt påpekade under de första månaderna av projektet, att "jag kan ingen svenska", i dag har ett arbete och tycker sig visst kunna så mycket svenska för att klara av sitt arbete, och vågar visa det.

Flera av deltagarna fanns inte tillgängliga vid sista provtillfället, pga sjukdom eller ej sanktionerad ledighet.

Samarbete, Arena

Samarbetet i projektet bedrevs dels i ledningsgruppen där representanter från Vuxenutbildningsenheten, Invandrar – och flyktingsektionen samt från Samordningsförbundet funnit med. Under perioder fanns även representant från arbetsförmedlingen med. Dels genom den operativa gruppen, som sammaldes ca 1 gång i månaden, för avstämning och diskussion om hur projektet skulle gå vidare. I den operativa gruppen ingick de som arbetade operativt från, arbetsmarknadssvenskan, friskvården, samordningen, praktikanskaffandet samt projektledare och representanter från ledningsgrupp. Samt det löpande samarbetat mellan delmomenten, runt individen och mot dennes mål. Här fanns även yrkesutbildning, övningskörning, med flera, funnits med.

Målet i projektet var att hitta förbättrade samverkansformer, för projektets målgrupp, en arena som efter projekttiden kan övergå i ordinarie programutbud samt hitta pedagogiska redskap, framgångsfaktorer och strukturer i att arbeta *med* målgruppen. Att titta på möjligheterna till att ett socialt företag skall ha startat efter 12 månader, med deltagare som är anställda eller delägare i företaget.

Ett av de andra områdena som inte fungerade tillfredställande i projektet är samverkan och kommunikation. Om man ser på hur introduktionen och etableringen har fungerat/och fungerar för nyanlända, vad gäller samverkan och kommunikation, så har det i många stycken fungerat bättre, men projektet har inte kommit så långt som det borde funnits förutsättningar för att komma. Vad har saknats?

Samarbetet har i många stycken fungerat bra, framförallt där den raka kommunikationen funnits. Problemet har varit att det fysiska avståndet och intensiteten i kommunikationen har avgjort hur bra samarbetet varit. Bland annat har det faktum att arbetsmarknadssvenskan har haft sin undervisning på Kungspporten i samma lokaler som friskvården, och att en av samordnarna växlat mellan att vara en resurs på arbetsmarknadssvenskan och friskvården, markant underlättat samarbetet. De operativa gruppsamlingarna har även de varit bra, och konstruktiva, men övriga träffar och kontakter borde ha varit fler. Om projektet skulle göras om borde man sträva efter att få till ett starkare processtänk och en tydligare matrisorganisation, i projektet. Och frågan är om det inte skulle ha varit en förutsättning för att komma hela vägen, att projektet haft eget datastöd, där alla i projektet har access till och dokumentationen lagts in, både löpande och vid milstolpar. Det hade även underlättat om den operativa gruppen var mera av en egen organisation, och man suttit mer samlad rent fysiskt. Problemet är, om tanken var att implementera projektet i "verkligheten", så ser "verkligheten" inte ut så. Utan snarare går det mot att det är fler "kockar", som befinner sig i fysiskt åtskilda "kök", som är inblandade i etableringen och introduktionen av nyanlända, i dag.

Tanken runt en gemensam arena efter projektet, har inte landat. Det positiva är att en av samordnarna gått in i en anställning på kommunens arbetsmarknadsenhet, och då med sig många av de lärdomarna från HAA-projektet. Anledningen till att arenan inte kommit till är många, förutom de som nämns ovan. Bland annat kan nämnas, brister av kommuniceringen av projektet till intressenter, omorganisationer, sparkrav, med flera.

Socialt företag

Socialt företagande fanns med som en komponent i de starta eget dagar som projektet hade. Det fanns även med under en längre tid, då det fanns intresse hos några av deltagarna, och runt en av deltagarna bedömdes finnas stora möjligheter. Deltagaren hade en ide, som vi såg kunde realiserar, om de förkunskaper, som deltagaren hade, och som tidigare varit dolda, fanns. Deltagaren fick möjlighet till kombinerad praktik/validering inom området, men tyvärr så visade det sig att förkunskaperna inte fanns.

Uppföljning/Avslutning

Uppföljningsenkäten

En uppföljningsenkät användes både vid projektets uppstart och vid avslut. Enkäten visade sig dock inte vara ett så bra redskap i vår utvärdering. Den skapade oreda i vad som verkligen hade hänt. Man kan ta sig en funderare på om den skall användas i den här typen av projekt (rehabiliterande åtgärder mot arbetsmarknad), och hur det slår olika i olika grupper, beroende på bakgrund och förkunskaper.

Det var svårt att riktigt analysera enkäten. Det blev konstiga slutsatser när man såg på svaren i enkäten, där deltagarna svarar motstridigt, mellan frågorna. Motstridigheten blev större, då man jämförde enkätens svar med de svar som deltagarna gett i övriga utvärderingar och då främst i friskvårdens utvärdering. Till exempel uppger en deltagare vid slutet av projektet att hon mår bättre i kroppen i dag, pga träningen i friskvårdens uppföljning, samt att hon gått ner i vikt, men i enkäten uppger hon att hennes hälsotillstånd har blivit sämre under de 12 senaste månaderna och på termometern (1-100) har hon försämrats i sin självskattning, samtidigt som hon uppger att hon gått från svåra till måttliga smärtor, och viss rädsla till ingen rädsla. Detta är bara ett exempel. Varför har det blivit så här? Vi tog upp det på den sista träffen med operativa gruppen. Vi resonerade runt att de svarat en sak, om de har någon som sitter framför sig (vilket de haft vid alla tillfällen), och som man tror förväntar sig ett positivt svar, och som man inte vill göra lessen. Vi resonerade även runt hur den kulturella kontexten och matematikkunskaper, påverkar hur man svarar på frågorna i enkäten. Kan man överhuvudtaget besvara en dylik enkät, och göra svaren rättvisa, om man inte har vuxit upp med enkäter, och fått lära sig de matematiska samband, som förutsätts i enkäten?

Avslut av projektet

Under den sista månaden i projektet återkopplades till de olika delmomenten, dels vad gäller deras egen syn på projektet, och dels gjorde de en utvärdering med alla (tillgängliga) deltagare, samt en planering inför avslut inom varje delområde. Varje delområdesplanering skickades vidare till samordnarna i projektet, som tillsammans med deltagarna gjorde en samordnad planering, inför avslut. Denna planering skall ha delgets respektive deltagares arbetsförmedlare, via invandrar och flyktingsektionen.

Ledningsgruppens kommentarer

Projektet var intressant för alla parter och många positiva resultat har nåtts, även om man inte har nått alla mål som sattes upp.

Samarbetet mellan projektet och Af fungerade inte så bra som man hoppats då projektet planerades. Af:s roll blev otydlig då projektet började. Detta hade kunna undvikas om det funnits ett tydligt avtal med en tydlig ansvarsfördelning.

Ytterligare slutsatser av ledningsgruppen:

- Det hade varit positivt för projektet om urvalet varit bredare från t ex AMA och AF.
- Det hade varit angeläget med mer av "teambuilding", i början av projektet.
- Det hade varit bättre om projektet inte sträckt sig över sommaren.
- Det vore intressant att göra en uppföljning av deltagarna efter 1 år.

Slutord

Man skulle kunna se projektet både som en framgång och ett misslyckande. Ett misslyckande för att de flesta målen inte uppfylldes. En framgång därför att alla inblandade sett en resa hos de flesta av deltagarna, som ingen i början av projektet riktigt trodde var möjlig, framförallt inte deltagarna. Projektet startade upp med väldigt negativa tongångar, och många diskussioner varför, just vi, så mycket, så länge, överhuvudtaget, för det kommer inte att göra någon förändring.

En av deltagarna sa efter några månader att "så här borde det ha varit hela tiden, i introduktionen". Det blev i början av projektet för stor kontrast mot hur dagarna varit disponerade innan, och det reagerade man emot. Egentligen borde introduktionen/etableringen se ut som projektet (minus fel och brister), och inte vara avgränsat till några somaliska kvinnor, i Jönköping. Tanken är god, att få med sig många olika delar, direkt in i introduktionen/etableringen, och komma bort ifrån "boxtänkandet", "först gör vi det här, sen det här". Och anledningen till att i stort alla av deltagarna i projektet, varit och nosat på ett arbete, är helheten. En av farhågorna i början av projektet var "orkar de?", deltagarna klagade och knotade om "hur tungt allt är", "hur trötta de var", hur jobbigt det var att gå upp för trapporna". Det är inte de bästa förutsättningarna för att kunna "sälja in sig" på en arbetsplats. Efter nyår kommenterade nästan alla att "nu orkar vi arbeta hela dagarna utan att bli trötta", och nästa alla har på sina praktikplatser visat att de orkar med det tempo, som krävs för en anställning där. Deltagarna har ridit på den positiva våg, som genomsyrat projektet, vi har talat mycket om att "kämpa", och "att springa den extra milen". Det har inte varit så mycket diskussioner ute på praktikplatserna angående, "det går inte, de förstår inte" etc, vilket är en vanlig kommentar på praktikplatser. Utan återkopplingarna, från praktikplatserna har istället varit att de i och för sig är svaga i svenskan, men att det ändå fungerar. Deltagarna har lärt sig det som de behöver just nu. Den sista lokalvårds utbildning var oerhört lyckad, då deltagarna gick ur den med ett självförtroende, och en känsla av att "det här fixar jag".

Att det gett effekt kan visas i ett uttalande från en av deltagarna, när hon skulle göra tre veckor extra praktik för att lära sig nya uppgifter och ha längre dagar. Vi viste att hon hade viss smärta, och frågade hur det gick, och att hon måste vara försiktig så att hon inte förvärrar det. Hon svarar då att "det viktigaste är att få ett arbete". Hon jobbar i dag, och har träning inlagd i sin arbetstid.

SWOT-analys, vid avslut

<p>Styrkor</p> <p>Gruppsammansättningen Somaliska samordnare Såg möjligheterna Lokalvårdsutbildning, med "learning by doing" och språkkompetens Drog åt samma håll, efter ett tag Undervisning på svenska med arbetsmarknadsfokus Undervisning på svenska på somaliska Friskvård och livsstilskunskap Engagemang och proffsighet hos de som jobbat i projektet</p>	<p>Svagheter</p> <p>Gruppsammansättningen Af inte så delaktig som önskat Deltagarna inte tillräckligt förberedda Inte samma målbild, hos alla, från början Brister i information och kommunikation Sfi nivåer som mål</p>
<p>Möjligheter</p> <p>En av samordnarna anställd på AMA, i liknade position Att det finns lärdomar som kan föras vidare in i organisationer</p>	<p>Hot</p> <p>Yttre informatörer IFS organisation/VUX ekonomi Dålig marknadsföring</p>